

In accordance with the provisions of the current Criminal Procedure Code of Ukraine, the procedure for the implementation of criminal proceedings in the form of private prosecution is regulated by a new separate chapter 36. Unlike the CCP of Ukraine in 1960, the current code increases the number of criminal offenses for which private production is carried out. In addition, the criminal proceeding of a private prosecution starts from the moment when the investigator or the prosecutor includes information into the Unified Register of Pre-Trial Investigations. The basis for the commencement of criminal proceedings is only the application of the victim, and this rule excludes the possibility of filing the complaint directly to the court of first instance.

Specificity of criminal proceedings in the form of a private prosecution is determined, first of all, by the nature of the committed criminal offense, the degree of its severity, the fact of causing harm to a particular person.

It is concluded that criminal proceedings in the form of private accusations are a differentiation of the procedural form. We believe that at the legislative level it is necessary to determine the specifics of the protection of the rights of victims who can not exercise their right to file an application or commit other actions aimed at supporting the prosecution due to a minor, incapacity, limited legal capacity, physical disabilities and other circumstances. In addition, a separate legal regulation requires a solution to the situation when during the criminal proceedings in the form of a private prosecution the death of the victim occurred. Considering this, we proposed changes and amendments to the Criminal Procedure Code of Ukraine, which will become the basis for improving the institution of private prosecution.

Keywords: *private prosecution, special procedure of criminal proceedings, pre-trial investigation, victim.*

УДК 343.131.5

Т. Г. Фоміна

ПРОЦЕСУАЛЬНИЙ ПОРЯДОК ОБРАННЯ ЗАПОБІЖНОГО ЗАХОДУ ДО ОСОБИ, СТОСОВНО ЯКОЇ ПЕРЕДБАЧАЄТЬСЯ ЗАСТОСУВАННЯ ПРИМУСОВИХ ЗАХОДІВ МЕДИЧНОГО ХАРАКТЕРУ

У статті визначено, що застосування запобіжних заходів до психічно хворої особи здійснюється в загальному порядку з урахуванням особливостей, визначених главою 39 КПК України. Виділено та розглянуто ці особливості. Запропоновано зміни до кримінального процесуального законодавства України з питань порядку обрання спеціальних запобіжних заходів до особи, стосовно якої передбачається застосування примусових заходів медичного характеру.

Ключові слова: *запобіжний захід, особа, стосовно якої передбачається застосування примусових заходів медичного характеру, ухвала слідчого судді, гарантії прав, захисник, законний представник.*

Постановка проблеми. Сучасний порядок здійснення кримінального провадження ґрунтується на закріпленні пріоритету захисту прав, свобод і законних інтересів особи в кримінальному провадженні, особливою категорією яких становлять психічно хворі особи. І, мабуть, недарма кримінальне провадження щодо особи, стосовно якої передбачається застосування примусових заходів медичного характеру, входить до системи особливих порядків кримінального провадження (глава 39 розділу VI КПК України). Зазначене зумовлено особливою турботою та захисту цієї категорії

правопорушників зі сторони світової спільноти, що вимагає від держави постійного вдосконалення національного законодавства та приведення його у відповідність до міжнародно-правових стандартів. Однією з основних особливостей кримінального провадження щодо застосування примусових заходів медичного характеру є спеціальні запобіжні заходи, визначені в положеннях ст. 508 КПК України. Тож особливої актуальності набувають питання визначення процесуального порядку застосування запобіжних заходів до специфічної категорії учасників кримінального провадження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання щодо обрання запобіжних заходів до особи, стосовно якої передбачається застосування примусових заходів медичного характеру, не набуло поширеного дослідження або наукового вивчення. Ця проблема була частково досліджена в роботах таких українських юристів, як Н.М. Сенченко [1], С.Л. Шаренко [2] та російських процесуалістів, зокрема М.Ш. Буфетової [3], В.Ш. Гасанової [4], О.Ю. Коптяєва [5], С.П. Щерба [6], Р.Н. Юрченко [7] та інших. Більшість із цих праць присвячено дослідженню особливостей кримінального провадження щодо застосування примусових заходів медичного характеру. Тому на сьогодні багато питань із зазначеної тематики потребують подальшого розвитку та творчих зусиль для поглибленого теоретичного аналізу та втілення в практичну діяльність.

Формування цілей. Метою цієї статті є визначення процесуального порядку обрання запобіжного заходу до особи, стосовно якої передбачається застосування примусових заходів медичного характеру.

Виклад основного матеріалу. Запобіжні заходи в науковій літературі визначаються як заходи забезпечення кримінального провадження, застосування яких супроводжується обмеженням конституційних прав і свобод осіб, які підозрюються, обвинувачуються у вчиненні кримінальних правопорушень. Ці обмеження стосуються свободи пересування та вільного вибору місця перебування [8, с. 452]. Система запобіжних заходів, підстави та порядок їх застосування в чинному КПК України регламентуються главою 18 «Запобіжні заходи, затримання особи». Водночас до особи, стосовно якої передбачається застосування примусових заходів медичного характеру або вирішувалося питання про їх застосування, судом можуть бути застосовані такі запобіжні заходи, як: 1) передання на піклування опікунам, близьким родичам чи членам сім'ї з обов'язковим лікарським наглядом; 2) поміщення до психіатричного закладу в умовах, що виключають її небезпечну поведінку (ч. 1 ст. 508 КПК України). З аналізу змісту цієї статті КПК України зрозуміло, що до зазначеної категорії осіб можуть бути обрані саме ці два види запобіжних заходів, але до них не можуть застосовуватися ті, що передбачено для загальної категорії правопорушників (особисте зобов'язання, особиста порука, застава, домашній арешт, тримання під вартою). Зрозуміло, що поміщення особи до психіатричного закладу в умовах, що виключають її небезпечну поведінку, є більш суворим запобіжним заходом, ніж передання на піклування опікунам, близьким родичам чи членам сім'ї з обов'язковим лікарським наглядом.

Закцентуємо увагу на тому, що порядок застосування запобіжних заходів до особи, яка страждає на психічну хворобу, у кримінальному процесуальному законі чітко не визначено. У зв'язку з указаним, 04.02.2013 Українським науково-дослідним інститутом соціальної й судової психіатрії та наркології було ініційовано проведення обговорення з головними позаштатними фахівцями зі спеціальності «Психіатрія» різних регіонів України та головними лікарями психіатричних закладів щодо проблем застосування запобіжного заходу до психічно хворої особи під час здійснення кримінального провадження. Обговорення стосувалося необхідності та доцільності розробки й затвердження «Порядку застосування запобіжного заходу у вигляді поміщення особи до психіатричного закладу в умовах, що виключають її небезпечну поведінку», «Порядку проведення лікарського нагляду щодо особи, до якої застосовано запобіжні заходи у вигляді передання на піклування опікунам, близьким родичам чи членам сім'ї з обов'язковим лікарським наглядом» та внесення відповідних змін до Закону України «Про психіатричну допомогу». В обговоренні взяли участь фахівці з 19 регіонів України. На питання щодо необхідності та доцільності розробки порядку застосування зазначених у ст. 508 КПК України запобіжних заходів погляди серед представників регіонів, які надали відповіді, розподілилися так: за – 11 (58%); проти – 3 (16%); конкретно не вказана – 5 (26%), тобто більшість підтвердила доцільність визначення порядку такого застосування. На питання стосовно необхідності та доцільності внесення змін до Закону України «Про психіатричну допомогу» у зв'язку з прийняттям нового КПК України погляди серед представників регіонів, які надали відповіді, розподілилися так: за – 10 (53%); проти – 4 (21%); конкретно не вказана – 5 (26%) [9, с. 179]. На сьогодні ані на рівні КПК України, ані на рівні Закону України «Про психіатричну допомогу» чи інших законах та нормативно-правових актах питання застосування запобіжних заходів до осіб, які страждають на психічну хворобу, правового визначення та закріплення не знайшли.

У ч. 3 ст. 508 КПК України закріплено положення, що застосування запобіжних заходів до психічно хворої особи здійснюється згідно із загальними правилами, передбаченими чинним КПК України. У такому разі потрібно враховувати вимоги ст.ст. 176-178, 184 КПК України щодо мети й підстав застосування запобіжних заходів, оцінки обставин, що враховуються при обранні запобіжного заходу. Порядок застосування запобіжних заходів до психічно хворої особи відрізняється від загального порядку обрання запобіжних заходів. Тому треба розкрити сутність особливостей застосування запобіжних заходів, визначених у положеннях ч. 1 ст. 508 КПК України.

Запобіжні заходи, що застосовуються до психічно хворої особи, також як і запобіжні заходи, що обираються стосовно загальної категорії правопорушників, спрямовані на забезпечення належної поведінки особи. Запобіжні заходи у вигляді передання на піклування опікунам, близьким родичам чи членам сім'ї з обов'язковим лікарським наглядом або поміщення особи до психіатричного закладу в умовах, що виключають її небезпечну поведінку, є спеціальним засобом впливу на особу, що застосовується для

запобігання спробам: 1) переховуватися від органів досудового розслідування та/або суду; 2) знищити, сховати або спотворити будь-яку з речей чи документів, які мають істотне значення для встановлення обставин суспільно-небезпечного діяння; 3) незаконно впливати на потерпілого, свідка, експерта, спеціаліста; 4) перешкоджати кримінальному провадженню іншим чином; 5) учинити інше суспільно-небезпечне діяння.

Згідно з вимогами ч. 2 ст. 508 КПК України запобіжні заходи застосовуються до особи з моменту встановлення розладу психічної діяльності чи психічної хвороби. Це положення означає, що спеціальні запобіжні заходи можуть бути обрані після того, як слідчий, прокурор відповідно до ч. 2 ст. 503 КПК України, установивши під час досудового розслідування підстави для здійснення кримінального провадження щодо застосування примусових заходів медичного характеру, винесе постанову про зміну порядку досудового розслідування й продовжить його за правилами, передбаченими главою 39 КПК України. У такому разі, якщо досудове розслідування проводиться не за цими правилами, то і підстав для обрання до особи запобіжних заходів, передбачених у ст. 508 КПК України, немає. Для прикладу слід навести рішення, викладене в ухвалі слідчого судді Центрально-Міського районного суду м. Горлівки від 11 січня 2013 року по справі № 253/74/13-к, у якому вказано, що в порушення вказаних вимог закону порядок досудового розслідування на час звернення до слідчого судді з клопотанням про зміну запобіжного заходу постановою слідчого або прокурора не змінено (матеріали клопотання слідчого таких даних не містять). Виходячи з того, що досудове розслідування за кримінальним провадженням проводиться не в порядку глави 39 КПК України, то й законні підстави для застосування слідчим суддею до підозрюваного запобіжних заходів, визначених у ст. 508 КПК, відсутні. У зв'язку з тим, суддя ухвалив рішення згідно з яким, клопотання слідчого про зміну запобіжного заходу стосовно підозрюваного ОСОБА 3 вигляді тримання під вартою на запобіжний захід у вигляді поміщення до психіатричного закладу в умовах, що виключають його небезпечну поведінку, повернути прокуророві [10].

Наголосимо, що закон пов'язує можливість застосування запобіжних заходів з моментом установлення факту розладу психічної діяльності або психічної хвороби, а не з юридичним фактом зміни порядку досудового розслідування. Це обумовлено тим, що розлад психічної діяльності особи може бути встановлений і під час судового провадження. Слід підтримати пропозицію Н.М. Сенченко про доцільність визначення в ч. 2 ст. 508 КПК України, що факт розладу психічної діяльності чи психічної хвороби встановлюється на підставі висновку психіатричної експертизи [11, с. 107].

Процесуальний порядок застосування запобіжного заходу у вигляді передання особи на піклування опікунам, близьким родичам чи членам сім'ї з обов'язковим лікарським наглядом або поміщення особи до психіатричного закладу в умовах, що виключають її небезпечну поведінку під час досудового розслідування включає такі етапи: 1) складання слідчим, прокурором клопотання про застосування запобіжного заходу (у випадку

складання клопотання слідчим, його треба погодити з прокурором) (ч. 1 ст. 184 КПК України); 2) надання особі, щодо якої вирішується питання про застосування запобіжного заходу, копії клопотання та матеріалів, якими обґрунтовується застосування запобіжного заходу, не пізніше ніж за три години до початку розгляду клопотання (ч. 2 ст. 184 КПК України); 3) подання клопотання до місцевого суду, у межах територіальної юрисдикції якого здійснюється досудове розслідування; 4) здійснення слідчим суддею підготовчих дій до судового розгляду клопотання (призначення дати судового засідання і здійснення судового виклику) (ст. 187 КПК України); 6) розгляд клопотання про застосування запобіжного заходу (ст.ст. 186, 193 КПК України); 7) постановлення ухвали (ст. 196 КПК України).

Під час складання клопотання про застосування запобіжного заходу в порядку ст. 508 КПК України, слідчий, прокурор крім загальних даних, передбачених ст.ст. 184, 200 КПК, повинен указати дані щодо проведеної психіатричної експертизи, її висновок.

Слід зазначити, що відповідно до вимог ч. 2 ст. 184 КПК України, копія клопотання та матеріалів, якими обґрунтовується необхідність застосування запобіжного заходу, надається підозрюваному, обвинуваченому не пізніше ніж за три години до початку розгляду клопотання. Водночас слід урахувати, що особа, яка вчинила суспільно небезпечне діяння, передбачене законом України про кримінальну відповідальність, у стані неосудності не є підозрюваним або обвинуваченим за своїм процесуальним статусом. Крім того, відповідно до ч. 2 ст. 506 КПК України проведення процесуальної дії може відбуватися без участі психічно хворої особи. У зв'язку з вказаним, вважаємо, що копія клопотання та матеріалів, якими обґрунтовується необхідність застосування запобіжного заходу до особи, стосовно якої передбачається застосування примусових заходів медичного характеру, повинні надаватися законному представникові та захисникові такої особи. Водночас, якщо протипоказання в психічному стані такої особи відсутні, то копія клопотання та матеріалів, якими обґрунтовується необхідність застосування запобіжного заходу, можуть надаватися самій особі, але за обов'язкової умови - вручення відповідних копій документів захисникові та законному представникові.

Окремо слід дослідити питання щодо участі особи, стосовно якої передбачається застосування примусових заходів медичного характеру під час розгляду в суді клопотання про обрання щодо неї запобіжного заходу. За загальним правилом, участь підозрюваного є обов'язковою при розгляді клопотання про застосування запобіжного заходу (ч. 1 ст. 193 КПК України). Разом з тим, ураховуючи положення ст. 506 КПК України, якщо характер розладу психічної діяльності чи психічного захворювання особи перешкоджає її участі в судовому засіданні, суд має право прийняти рішення про проведення відповідних процесуальних дій без участі такої особи.

Слідчий суддя може прийняти одне з таких рішень за результатами розгляду клопотання про застосування запобіжного заходу до особи, стосовно якої передбачається застосування примусових заходів медичного характеру: а) ухвалу про відмову в застосуванні запобіжного заходу (якщо прокурор не

доведе наявність обставин, передбачених ч. 1 ст. 194 КПК України); б) ухвалу про застосування запобіжного заходу у вигляді передання особи на піклування опікунам, близьким родичам чи членам сім'ї з обов'язковим лікарським наглядом у разі звернення з клопотанням про застосування запобіжного заходу у вигляді поміщення особи до психіатричного закладу в умовах, що виключають її небезпечну поведінку (як більш м'якого запобіжного заходу). Цей випадок можливий у разі невиконання прокурором вимоги п. 6 ч. 1 ст. 184 КПК України щодо обґрунтування неможливості запобігання ризику або ризикам, зазначеним у клопотанні, через застосування більш м'якого запобіжного заходу; в) ухвалу про застосування запобіжного заходу, визначеного в ч. 1 ст. 508 КПК України (якщо прокурор під час розгляду клопотання про обрання запобіжного заходу доведе наявність усіх обставин, передбачених ч. 1 ст. 194 КПК України).

Під час здійснення досудового розслідування в кримінальному провадженні щодо застосування примусових заходів медичного характеру слід ураховувати, що правообмежувальний характер запобіжних заходів обумовлює потребу встановлення системи гарантій, що забезпечують їх законне та обґрунтоване застосування до особи, яка внаслідок хворобливого стану психіки потребує особливої турботи як з боку міжнародної спільноти, так і з боку нашої держави. Основним міжнародно-правовим актом, який відображає основні ідеї гуманного ставлення до осіб з психічними вадами, є Принципи захисту психічнохворих осіб та поліпшення психіатричної допомоги, прийняті Генеральною Асамблеєю ООН 17.12.1991 [12]. Зокрема, у 18-му принципі закріплено право на адвоката для представництва інтересів, а у 21-му принципі – право на оскарження відповідно до процедур, визначених внутрішньодержавним законодавством.

Національним законодавством для особи, стосовно якої передбачається застосування примусових заходів медичного характеру, також передбачено низку процесуальних гарантій її прав. Насамперед у чинному процесуальному законі закріплено правило про подвійне представництво інтересів психічно хворої особи – захисником та законним представником. Участь захисника повинна бути забезпечена з моменту встановлення факту наявності в особи психічного захворювання або інших відомостей, які викликають сумнів щодо її осудності. І на це безпосередньо вказується в п. 5 ч. 2 ст. 52 та в ст. 507 КПК України. Законний представник залучається до участі в процесуальній дії разом із особою, визнаною у встановленому законом порядку недієздатною або обмеженодієздатною, у порядку ст. 44 КПК України.

Захисник та законний представник залучаються до кримінального провадження під час проведення всіх процесуальних дій, що здійснюються за участю психічно хворої особи, й, зокрема, під час застосування до неї запобіжних заходів. Відсутність захисника під час кримінального провадження щодо застосування примусових заходів медичного характеру є порушенням права особи на захист. На підтвердження цього слід навести результати вивчення судової практики. Так, Ухвалою Апеляційного суду Черкаської області від 13.08.2013 у справі № 11-сс/793/299/1 встановлено: «Як

убачається з матеріалів кримінального провадження, при розгляді слідчим суддею клопотання слідчого про застосування відносно ОСОБА 5 запобіжного заходу у вигляді поміщення до психіатричного закладу в умовах, що виключають небезпечну поведінку, був відсутній захисник, що є безумовною підставою для скасування вищевказаного судового рішення, у зв'язку з порушенням права підозрюваного на захист» [13]. Крім того, участь захисника та законного представника в кримінальному провадженні також застосування примусових заходів медичного характеру забезпечується також для допомоги психічно хворій особі в реалізації своїх процесуальних прав. Так, у разі, коли участь особи буде визнано можливою та необхідною під час розгляду в суді клопотання про застосування запобіжного заходу, захисник та законний представник повинні здійснити підготовку такої особи, зокрема, роз'яснити суть клопотання та наслідки його задоволення судом, пояснити процедуру розгляду клопотання слідчим суддею.

Висновки. З урахуванням вищевикладеного доходимо висновку, що обрання запобіжних заходів до психічно хворої особи здійснюється в загальному порядку застосування запобіжних заходів з урахуванням особливостей, визначених главою 39 КПК України, зокрема: 1) до особи, стосовно якої передбачається застосування примусових заходів медичного характеру, може бути обраний лише запобіжний захід, передбачений у ч. 1 ст. 508 КПК України: передання на піклування опікунам, близьким родичам чи членам сім'ї з обов'язковим лікарським наглядом або поміщенням до психіатричного закладу в умовах, що виключають її небезпечну поведінку; 2) обрання запобіжного заходу можливо лише з моменту встановлення факту розладу психічної діяльності чи психічної хвороби; 3) під час вирішення питання про обрання запобіжного заходу залучається захисник та законний представник особи, стосовно якої передбачається застосування примусових заходів медичного характеру; 4) розгляд слідчим суддею клопотання про застосування запобіжного заходу може бути здійснено без участі особи, якщо характер розладу психічної діяльності чи психічного захворювання перешкоджає її участі в судовому засіданні. Утім, порушені питання не є остаточними й підлягають окремому дослідженню або науковому вивченню.

Використані джерела:

1. Сенченко Н. М. Кримінальне провадження щодо застосування примусових заходів медичного характеру: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Київ, 2013. 200 с.
2. Шаренко С. Л. Кримінально-процесуальні проблеми застосування примусових заходів медичного характеру: монографія. Харків: Право, 2002. 208 с.
3. Буфетова М. Ш. Производство о применении принудительных мер медицинского характера: дисс. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Иркутск, 2005. 194 с.
4. Гасанова В. Ш. Производство о применении принудительных мер медицинского характера: дисс. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Нижний Новгород, 2006. 228 с.
5. Коштяев А. Ю. Производство о применении принудительных мер медицинского характера : дисс. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Тюмень, 2010. 196 с.

6. Щерба С. П. Теоретические основы и особенности уголовного судопроизводства по делам лиц, страдающих физическими или психическими недостатками: дис. ... докт. юрид. наук: 12.00.09. М., 1990. 499 с.

7. Юрченко Р. Н. Судопроизводство по делам о применении принудительных мер медицинского характера к невменяемым: автореф. дисс. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Караганда, 2003. 28 с.

8. Кримінальний процесуальний кодекс України: науково-практичний коментар: у 2 т. Т. 1 / [О. М. Бандурка, Є. М. Блажівський, Є. П. Бурдоль та ін.] ; за заг. ред. В. Я. Тація, В. П. Пшонки, А. В. Портнова. – Х. : Право, 2012. – 768 с.

9. Смирнова-Бартенєва В. В. Забезпечення прокурором законності при застосуванні запобіжних заходів до неосудних осіб. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2015. Серія Право. Випуск 33. Том 2. С. 178-181.

10. Ухвала слідчого судді Центрально-міського районного суду м. Горлівки від 11 січня 2013 року у справі № 253/74/13-к. // База даних «Єдиний державний реєстр судових рішень». URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/28567962>.

11. Сенченко Н. М. Застосування запобіжних заходів до осіб, для яких передбачено примусові заходи медичного характеру. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія Юридичні науки. 2015. № 2. Том 3. С. 105-109.

12. Принципи захисту психічно хворих осіб та поліпшення психіатричної допомоги: резолюція Генеральної Асамблеї ООН від 17.12.1991 № 46/119. URL: <http://www.studfiles.ru/preview/5535819/page:112/>.

13. Ухвала Апеляційного суду Черкаської області від 13.08.2013 у справі № 11-сс/793/299/1. // База даних «Єдиний державний реєстр судових рішень». URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/>.

Стаття надійшла до редколегії 04.04.2017

Фомина Т. Г. Процессуальный порядок избрания меры пресечения к лицу, в отношении которого предусматривается применение принудительных мер медицинского характера

В статье определено, что применение мер пресечения к психически больному человеку осуществляется в общем порядке с учетом особенностей, определенных главой 39 УПК Украины. Выделены и рассмотрены данные особенности. Предложены изменения в уголовное процессуальное законодательство Украины по вопросам порядка избрания специальных мер пресечения к лицу, в отношении которого предполагается применение принудительных мер медицинского характера.

Ключевые слова: мера пресечения; лицо, в отношении которого предполагается применение принудительных мер медицинского характера; постановление следственного судьи, гарантии прав, за щитник, законный представитель.

Fomina T. Procedure for Choosing Preventive Measure against Person under Application of Compulsory Measures of Medical Nature

The author of the article deals with the issues of determining the procedure for choosing a preventive measure against a person, who is under the application of compulsory measures of medical nature. Special attention is paid to the fact that nowadays the issues of applying preventive measures against persons suffering from

mental illness have not found legal definition either at the level of the Criminal Procedural Code of Ukraine or at the level of the Law of Ukraine "On Psychiatric Aid".

It is also noted that during the realization of pre-trial investigation in criminal proceedings concerning the use of compulsory medical measures, we should take into account that the legal and restrictive nature of preventive measures necessitates the establishment of the system of guarantees that ensures their legitimate and justified application to a person who, as a result of a morbid state of the psyche, needs special care both from the international community and our country. In this regard, it is indicated that the current procedural law establishes the rule of double representation of the interests of a mentally ill person – by a defender and legal representative. The content of the activities of these participants of criminal proceedings concerning the protection and representation of the interests of the person is revealed.

It has been determined that the selection of preventive measures for a mentally ill person is carried out in the general procedure for the application of preventive measures taking into account the features specified in the Chapter 39 of the Criminal Procedural Code of Ukraine, in particular: 1) the only preventive measure provided by p. 1 of the Art. 508 of the Criminal Procedural Code of Ukraine, namely the transfer for care to guardians, close relatives or family members with compulsory medical supervision or placement in a psychiatric institution in terms that exclude the dangerous behavior may be applied to a person, who is under the application of compulsory preventive measure of a medical nature; 2) selection of a preventive measure is possible only from the moment of establishing the fact of mental disorder or mental illness; 3) while solving the issue on selecting a preventive measure, we involve the defense counselor and legal representative of the person, concerning whom we assume the application of compulsory measures of medical nature; 4) the review by the investigating judge of a petition for the application of a preventive measure may be carried out without the participation of a person, if the nature of the disorder of mental activity or mental illness impedes the participation in the court session.

Keywords: measure of restraint; a person who is expected to use coercive measures of a medical nature; the decision of the investigating judge; guarantees of rights; defender; legal representative.

УДК 343.212 (234)

П. В. Хряпінський

ІНСТИТУЦІОНАЛЬНИЙ АСПЕКТ ЗАОХОЧУВАЛЬНИХ НОРМ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА

У статті досліджено питання інституціонального аспекту заохочувальних норм кримінального права. Традиційно в кримінальному праві виокремлюються предметні інститути, що пов'язані зі злочином та покаранням. Заохочувальні норми не вписуються в межі предметного інституту, оскільки мають також і функціональну своєрідність. Дійдено висновку, що інституційний аспект заохочувальних норми полягає в утворенні самостійного предметно-функціонального інституту кримінального права, ознаками якого є: 1) наявність специфічного методу й предмета правового регулювання, 2) наявність блоків правових норм, 3) правова своєрідність та функціональна спрямованість норм, 4) особливості юридичної конструкції норм.

Ключові слова: досудове розслідування, початковий етап досудового розслідування, авторське право, охороноздатність твору.